

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

Hesiodi poete

Georgicorū liber: per Ni-
colaum de Valle cōuersus
e greco in latinum.

MAGISTER GREGORIVS LATI-
cephalus deKonitz Lectori.

Ex agro celebres vrgentur viuere reges:
Viuit foecundo maximus orbis agro.

Atteritur vomer/ tum sudat taur⁹ aratro-
Vt domini digitis aurea dona gerant.

Agricolę inūeras ducūt & i horrea fruges:
Cūcta suis pascāt oppida pulchra cibis.

Fœlix diuitias fidis qui congerit aruis.

Haud nugis quenq̃ decipit ille suis,
Sed claros soles/ largū iā postulat imbrem

Constanti diuos orat & vsq̃ prece

Aruorū cultus Ascrea natus in vrbe

Hesiodus docuit, lector amande legas.

IOANNIS HONORII CVBITENSIS

Præfatio in librum Georgicorum

Hesiodi Ascrei.

Hesiodus su-
bito a musis
factus poeta.

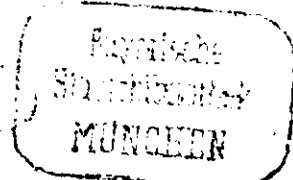
Ascrea Hesio-
di patria

Alia transla-
tio Ascræ rus-
sice penes
hic Helicōa
colebat Hesio-
berno dirum
triste estu op-
tabile nunquā

Laus agri-
culture et agri-
colarū

De Aglaop-
phodio lege
Valerij Ma-
ximū li. vij.
ca. i. et Plini-
um. li. vij. ca.
xvi.

Hesiodus fuit poeta antiquissim⁹: dū fili⁹ ex Pycnide
vxoze: quē oues p̄ris in Parnaso mōte pascentē muse
rapuisse dicunt: ac poetā fecisse munere calamosi. qđ
Quidi⁹ li. fastorū vi. tetigit cū ait. Ecce deas vidi: non
quas p̄ceptor arādi: Viderat. Ascreas cū sequeretur oues.
Idē in arte amādi. Nō mihi sunt vise Lio Liusq; sorores Serva-
ti pecudes vallib⁹ Ascrea tuis. Et Vergili⁹ in buc. inquit. Hos tibi
dant calamos: en accipe muse. Ascreo quos ante seni: quib⁹ ille so-
lebat: Cantādo rigidas deducere montib⁹ ornos. Eius patria fuit
Ascrea vicus Boetie ad Heliconē: quā ipse improbavit: vocās di-
rā hyeme: tristē estu: ac nunquā optabilē. Quidi⁹ in Ponto. Esset p-
petuo sua qđ vitabilis Ascrea Musa est agricolæ musa docere senis.
Uñ et ipse Hesiodus in hoc opusculo de genitore suo loquēs sic ait:
Hic me⁹ ille quidē genitor dū paup egeret. Errabat: maria alta se-
cans fluctusq; pfundos. Ille olim eolidā Lumā: atq; ea littora lins-
quens. Appulit huc nō spe lucri cōmotus auara: Durū opus exer-
cere inuisa vrgebat egestas. Ille vag⁹ demū ppe tempe Helicōia
sedē Ascreā incoluit celi in regiōe molesta. Frigore nūc nimio: nūc
intolerabilis estu. Hūc fuisse tpibus Homeri ostēdit Belli⁹ ex epi-
grāmate qđ apđ Heliconē in tripodē musis Hesiod⁹ ipse dicat.
Hic poeta ad Persen fratrem scripsit librum quē appellavit opa et dies
Ubi docuit quēadmodū agri: et quib⁹ tpibus colendi essent. et adep-
t⁹ est palmā i medio dicendi gñe: vt Quintiliano videt: licet Vergi-
lius eū supasse putet in Georgicis: autore Servio. prim⁹ certe He-
siodus metricē scripsisse dicit de agricultura: quæ sola est ex q̄ qst⁹
stabilissim⁹ hōnestissim⁹q; cōsequit: minimeq; inuidiosus: quam
Aristo. in Oeconomico potissimā fm naturā possessionū cōmemo-
rat. Quocirca olim Delphic⁹ Apollo Aglaū p̄rophetiā dixit esse
felicissimū: qui parvū quidē p̄diolum colebat: sed annuis victib⁹
large sufficiens: ex quo nunquā egressus ferebat. Uñ Vergili⁹ tam
vere qđ eleganter li. ij. Georgicorū ait O fortunatos nimis sua si bo-
na norint Agricolas: quib⁹ ipsa procul discordib⁹ armis. Fundit
humo victū facilē iustissima tellus. Et ab Horatio in carmine Epo-
do decentissime dictū est. Btū ille qđ pcul negotijs Ut p̄isca gēs
mortalū Paterna rura bobus exercet suis Solutus omni fenore:
P̄terea sine agri cultorib⁹ nec cōsistere mortales nec alī posse ma-
nifestū est. Quāobrem qui rura coluerūt piam et utilē vitā agere cre-
debant. Qm em rerū ex qbus aliqd acq̄ritur: nihil est agricultura
mell⁹: nihil vberi⁹: nihil dulci⁹: nihil libero homīe digni⁹. De agricul-
tura igit tam laudata: t̄q; frugifera: scripsere permulti: quorū bonā
partē Terentius Varro: qđ rem rusticā expoliuit noiat. Plini⁹ autē

li. xiiij et Columella li. p. i. o scribūt q̄ Hesiod⁹ pnceps oīm de agri cultura pcepit. Quē secut⁹ Vergili⁹ in Georgico carmine ait Alcreumq; cano Romana per oppida carmen. Scripsit etiam Hesiodus Theogoniam ⁊ quedam alia.

In libro Georgicorū dixit Dimidiū esse plus toto. Quid p hoc intelligi voluerit. Declarat Philipp⁹ Beroald⁹ Bononiensis vir q̄ clarissimus in appēdice annotamentorū in duodeci cesares Sueto-riū tranquillū dicens. Hesiodus in libro cui titulus opa ⁊ dies versū hūc posuit. Ignorāt stolidi q̄ toto sit mediū plus. Dissoluēda q̄stio est: cuius mentionē fecit Silius li. xvij. nociū atti. Nec tamē reliquit explanatū quid Hesiodus se dicere sentiat: cū dimidiū plus toto esse dicit: quod cōmuni planie sensui videt̄ reluctari. Plato li. iij. de legibus planissime explicat hoc ambagiosum. Scribēs rectissimē dictū esse ab Hesiodo Dimidiū plus esse q̄ totū. quōdo videlicet totū cōprehendere noxiū esse: Dimidiū nō tēperate se habet. Hīnc intelligi voluit Moderatū immoderato plus esse: utpote melius deteriore. Docetq; principatū moderate cōstituendū esse: ⁊ ad mediocritatē redigendū. Idē li. iij. de rep. laudās vitā moderatā tanq̄ optimā. Hesiodū illud sapienter dixisse cōmemorat. Dimidiū plus esse q̄ totū. Consiliter Aristoteli. iij. politicoz. Dimidiū plus esse toto docet: ex eo q̄ gubernatio temperata durabilior est ⁊ melior: q̄ impotēs ⁊ immodica. Ideoq; Phocillides bonis optavit multa: mediocribus optima: ⁊ ipse mediocris esse voluit in ciuitate. Idē Aristoteles p̄fitē mediocritatē ⁊ mediū esse optimū: mediocriq; fortune bonoz possessionē ait optimā omniū esse existimandā Idem in Ethicis Virtutes mediocritates esse tradit. Ex q̄ colligit̄ mediū ⁊ moderatū optimū esse in vita degenda: ⁊ degenda: ⁊ plus q̄ totum appetendū. Ad me preterit aliter ab alijs Hesiodi versum exponi solere. Sed hec Platonica a nobis ⁊ Aristotelica interpretamenta magis p̄bant. cū eruditiora sint ⁊ veriora. Nec ille. Quidam dixerunt Hesiodum contendisse carminib⁹ cū Homero: fuisseq; victorem: quod indicat tripos positus ab Hesiodo cū hoc epigrammate Hesiodus dedit hoc spectabile musis: Diuinum cantu cum Calcide vicit Homerum.

Quid intelli-
gi voluerit
Hesiod⁹ cū
scripsit dimi-
diū esse plus
toto.

Moderatum
meli⁹ immoderato.

Virtutes me-
diocritates.

Hesiod⁹ cū
Homero car-
minib⁹ cōten-
disse dicitur.

Finis prefationis.

A ij

**PIO.II. PONTIFICI MAXIMO
NICOLAUS DE
VALLE.**

**s I vacat Enea rerum dignissime Præsul:
Grataq; sunt animo carmina nostra tuo
Perlege quæ quondam dulci modulatus auena
In Latios ausus vertere Græca modos.
Ascrei inspicies poetæ:
Græcia quo quondam floruit Hesiodo.
Hæc fuerant (fateor) plectro meliore canenda:
Hic opus ingenij quippe senilis erat.
At quia nonnullos tam magna superbia vates
Eleuat: vt nullo græca in honore parent:
Sum tamē hoc ausus bisseptē & quattuor annis
Dum mea labuntur lustra trahente dea:
Sumpsimus & tenues græcorū e fontib⁹ haustus;
Mixtaq; cum græco lingua latina fuit.
Quicquid id est ad te vatū clarissime vates
Mittimus/es clario non minor ipse deo;
Suscipe: & Hesiodū placido complectere vultu;
Hic quoq; iudicio stetq; cadatq; tuo.**

LIBER PRIMVS.

HESIODI POETAE GEORGICON ER-
ga. Raifmerai. i. opera & dies Liber Primus.

p Ierides musę quarū viget inclyta cantu
Fama ducū: & vñi dec⁹ imortale parēis
Dicite cur hominū pars hæc sine nomine vitam
Ducat & illius cur fama æterna per altum
Euolet. hæc Iouis est magni diuina voluntas:
Ille etenim altitonans summi regnator Olympi
Excitat imbelles animos / & fortia corda
Debilitat: duce quo fortuna inimica superbos
Deprimit: atq; humiles clarū super æthera tollit
Tum mala mēs hominis meliorē inclinat ad vsum
Et cupiunt molles crudelia pectora cultus.

Exaudi quicunq; polo specularis ab alto
Cui nihil ignotū est: sanctissima dirige iura
Iusticiæ: liceatq; mihi fraterna monere
Pectora: & ignotos viuendi ostendere mores.

Sunt geminę in terris quibus altercant ī vnū
Mortales causę / varia quæ mente trahuntur.
Vna quidem studium laudabile sedula curat.
Altera crudeli rerum depascitur haustu,
Bella cupit / pugneq; exercet iniqua tumultus:

A 11j

GEORGICORVM HESIODI

Inuisum atq; atrox pestis genus/hanc tamē ipsi
Mortales fugiunt/tandemq; volentibus hāc dijs
Exoptāt-nequeuntq; huius cohibere furores.
Illam aut prius obscure genuere tenebre.
Sed fato meliore pater Saturnius illam
Et generi humano-& terrę radicibus imis
Imposuit/segnēs artus & inertia corda.....
Excitat.alter enim segnis,cui vita manebat
Alterius spectans cumulos mora nulla-bouesq;
Iungit-& impresso terram diuertit aratro.
Siue domū curat-siue inserit-alter ad artes
Vicinum vicinus agit.laudabilis hæc est
Pugnandi ratio,fugienda sed altera- sub qua
Inuidet aut figulus figulo/vel egenus egeno
Siue faber fabro-dulcisq; poeta poetę.

Hæc mea dicta p̄cor toto cape pectore Perse
Nec te crebra foro speculantem iurgia vulgi
Auocet a studijs , pugnandi inimica voluntas.
Nemo forū sequitur quē nō fouet annua messis
Et bene clausa domi Cereris gratissima dona
Hæc q̄renda prius/dehinc-si vacat /i pete vulgus
Et fera in alterius rebus certamina pone.

LIBER PRIMVS.

At non illud ages iterum germane quod olim
Ausus es infœlix, litem hanc data iura resoluēt.
Scis quondā iter nos patria est partita facultas :
At tu nil iusta multum plus parte vereris
Tecum efferre rapax, corruptus munere iudex
Ille tuo est : sub quo tota hæc sententia pender,
Ignarus / non nouit enim q̃p dulcius / aut q̃
Sit medium toto melius / seu viuere malua
Vtilius / quantum dolci seu viuere porro
Hos veterum victus occultauere superni,
Inq̃ polo retinent cœlestes, tempore quorum
Sat fuit vna dies tenui exercenda labore
Vna quiescētī tibi, dehinc alimenta parabant
Annua, tunc poterant temonis robora fumo
Exploranda dare, & nulli iuga curua p̃mebant
Terga bouum - nullum hemiones sensere laborē,
Hos voluit faciles viuendi abscondere mores.
Ira Iouis - cum se deceptum fraude Promethei
Sensit : & illius causa mortalibus auxit
Curarū moles - subreptūq̃ abdidit ignem.
Reddidit hunc iterum terris / curuaq̃ latentem
Subripuit ferula cauto puer ille tonanti

GEORGICORVM HESIODI

Iapetionides iacto qui fulmine gaudet
Lusit fraude sua. subitam tamen arsit in iram.
: Hæc pater effatus nubis collector aquosæ
Iapetionide/ cuius prudentia cunctos
: Consilio excellit- magnum spreuisse tonantem
Arte tua gaudesq; dato mortalibus igne.
Heu nociture tibi- generi nociture futuro.
Tale mali genus excutiam quo pectore toto
Exultent homines cupidi sua damna ministrēt.
Subrisit fatus diuum pater atq; hominū rex
Vulcanum aspiciens/ atq; illi talia mandat,
Vade celer speciem e terra mixtoq; liquore
Confice mortalem- cui vocem & robora iunge.
Sitq; ea virgineæ cœlestis imago puellæ
Quā sibi quisq; velit- dea q̄ doctissima Pallas
Instruat/ & varias percurrere pectine telas.
Adñciat capiti facilem Venus aurea formam,
Curet vt assidua stimolata cupidine corpus.
Interpres superum victor Cyllenius Argi,
Fallacem addat mentem & fallacia verba
Dixerat: imperio Iouis annuit æqua voluntas
Cœlicolum. exemplis fingis Vulcane puellam

LIBER PRIMVS.

Virginis ora deę similem/quā glauca Minerua
Cinxit/& ex omni fulgentem parte poliuit.
Hinc etiam Charites etiam celeberrima pytho
Aurea candenti posuere monilia collo,
Effuseq; comas horæ de flore coronam
Vernali tribuere deę. tamen attica Pallas
Illam præcipuo formę decorauit honore,
Et superum interpres victor Cyllenius Argi
Fallacem attribuit mentem & fallacia verba.
Sic pater altitonans diuino iusserat ore.
Quādoquidē dederat sua munera quisq; deorū:
Mercurius merito Pandoram nomine dixit:
Exitiale malum mortalibus & fera pestis.
Postq; aut tantus confecit Iuppiter astus:
Mercuriū ad magnū iubet ire Epithēa/dono
Cui ferat hęc. q; nil veritus: pcepta Promethet
Cæpit-& accepto nouit sua damna Epimetheus
Nam prius humano generi secura manebant
Tempora: nulla mali species aut cura laboris
Morborumq; genus/tristem qui funeris atrī
Corripuere viam/quibus omnis frangitur ætas
Viuere dulce fuit. quadam sed tegmen ab vrna

GEORGIBORVM HESIODI

Dum Pandora leuat totum exiliere per orbem
Curarum infestę effigies. spes sola remansit
Intus/ & e labris ima sub parte resedit
Obstitit impositum nam tegmen abire volenti.
Sic qui fulmen agit nubis collector aquosę
Iusserat. innumereq; etiam mortale vagantur
Per genus i fande species/ quibus equor & omnis
Terra infecta tumet/ morbi noctesq; diesq;
Spõte sua sine voce ruūt. nanq; ab Ioue summo
Ablata est illis quęcunq; potentia fandi
Sic impune parens offenditur ille deorum

Si vacat o frater. si non audire recuses:

Ordine plura canā. genus immortale creatum
Ac mortale simul credendum est. aurea primū
Secula dij superi totum sparsere per orbem
Tēpore quo cęli imperium Saturnus habebat:
Tunc homines diuū viuebant more: nec vllas
Anxia curarum moles: operumq; labores
Cassabant/ aberat tristi cum mente senectus:
Semper & in valido regnabant corpore vires:
Nulla mali labes: conuiuia leta placebant:
Mors similis somno fuit/ atq; vberima tellus

LIBER PRIMVS,

Omnia liberius nullo cogente ferebat,
In commune bonū/nec quisq̃ inuidit habenti,
Qm̃ foelix ætas erat omnibus vna voluntas/
Et taciti lætos soluebant pectora in vsus
Aurea postq̃ hominū paulatim defuit ætas:
His pater altitoās meritos adiunxit honores
Sub terris habitare dedit: qui numina facti:
Et genus humanū/sancte quoq̃ iura tuentur
Iusticię/tenebris circumfusiq̃ peragrant
Terrarum fines & opes mortalibus augent.

Proxima successit terris argentea proles:
Auro deterior/sensuq̃ & moribus impar.
Tunc sibi quisq̃ suæ fecere sub vbera matris
Otia mortales: paulatim adoleuit in annos
Ingenij rude principium/quo decolor ætas
In proprijs etiam laribus rude pectus agebat.
Aucta tamen postq̃ ad summū peruenerat ætas
Vitiendi breuius spatium fuit, anxius ardor
Curarū incumbens aderat, quas improba mētē
Gaudia fecerunt/alterna iniuria nunq̃
Destitit, & nulla in superos reuerentia/nullos
Sacrorum ritus ætas argentea vidit.

GEORGICORVM HESIODI.

Hanc deus extinxit / meritā flammatus in iram :
Postq̃ hominū oculuit argentea secula tellus.
Non tamen illorum sine nomine vita recessit :
Sub terrisq̃ dei sedes coluere secundas.

Tertia post illam successit aenea proles.
At nihil argento similis-driadumq̃ creata
Sāguine : dura quidē robustaq̃ pectora tendens
Tota feri misero Martis feruebat amore
Nulla quies illi : nullum ius. durior ætas
Ipso adamante fuit / vultu metuenda superbo
Cui nunq̃ inuictum robur-fortesq̃ lacerti
Defuerant humeris : tunc ærea tela / domusq̃ :
Omnis in ære labor-non ferri emerferat vsus.
Hæc aut̃ proprio proles consumpta furore
Ad gelidi loca nigra dei sine honore recessit
Et quanq̃ extiterit inuicto robore / ab atra
Morte tamen victa est : solis lumenq̃ reliquit.

Post aut̃ occulta est-atq̃ ænea corruit ætas/
Quarta fuit soboles melior / cui plurima toto
Iusticiæ hærebant animo præcepta verendę
Diuinum genus heroum-primūq̃ vocari
Semidei / immensos illi potuere per orbes

LIBER PRIMVS.

Hos infanus amor Martis: belliq; nefandi
Ardor: Agenoride; septem prope moenia Cadmi
Aedipode; imperij causa consumpsit. & alti
Hos maris vndisoni fluctus/cū Pergama classes
Argolicę peterent, vbi pallida mortis imago
Desuper incubuit. dum iusto vlciscitur ense
Tindaris. hos etiam toto diuisit ab orbe
Iuppiter: & vitę meliorem tradidit vsum
Elysiosq; dedit colles habitare profundı
Littus ad oceani. foelix & sancta propago.
Hic tibi vernat hum⁹. vbi dulcia poma quotānis
Ter gremio effundit nutrix vberrima tellus.
O vtinam non me quinta cum stirpe creassent
Fata: sed ante mori. seu post licuisset oriri.
Ferreā nunc ætas/quam curę & mille labores
Nocte dieq; premunt paulatinq; illius instant
Exitio: sic dıss placitum sed prospera tanto
Fata etiam venient aliquando in turbine rerum
Nec minus hęc infanda hominū delebitur ætas.
Cum matura annis illorum tempora cani
Inficient crines natis nec vt ante parentes
Nec patribus nati similes: nec ab hospite tutus

GEORGICORVM HESIODI

Hospes erit sanctum corrumpent foedus amici.
Et furet arma ciens inter discordia fratres.
Viuethonorisinops hominum pperata senectus
Nec pudor effractus senio obiurgare parentes
Infelix soboles legem & precepta deorum
Nesciet : inualido non hæc alimenta parenti
Iusta suo reddet. quid enim quæ iniqua rapaces
Appetet usque manus vrbes & moenia narrem
Alternadeleta manu : iurataque fallent
Numina : iusticie nulli tribuentur honores.
Pulsa gemet bonitas : illum venerabitur orbis
Cui mala mens suadet fera crimina. tota iacebit
Tota quidem orbato tecum reuerentia vultu.
O dea iusticie soboles en improba ledet.
Si probus ulluserit quæ contra insurget / iniqua
Voce furēs fictū affirmās : alitrixque malorum
Inuidia - incedet fatali turbida vultu,
Protinus humanas sedes Astrea relinquet,
Diua suos pariter tendet reuerentia cursus
Ad superos / nitido velataque corpus amictu,
Mille recedentes ille mortalibus ægris,
Non cessanda tamen rerum mala semina linquet

LIBER PRIMVS.

At nunc te moneam-quanq̃ sapio oīa / iudex
His intende animū sed quid iuuat ista monere?
Stultus maiori quicūq̃ resistere tentat
Vincitur- & magno pœnas subit inde pudore
Sic ego sum tanq̃ volucris quam præderit astur,
Prensæq̃ sublimes agitur philomena pauras,
Hæc dolet infœlix vngui transfixa recuruo.
Quā contra horribili raptor sic intonat ore-
Quid misera exclamas-te multum fortior astur
Te premit/huc adsis quo te meus egerit ardor
Et quanq̃ bñ/suaue canas/mihi coena futura es
Si lubet-aut dimissa iterum remeabis in auras,
Sic fatus tacuit pennatus & impiger astur.
Tu modo iusticiam cole/nulla iniuria Perse
Tecum habitet- fatale gerit secumq̃: nec illam
Vllus amat nisi mens cui vilis & improba surgit
Vir bonus hanc inferre timet-quā si intulit / acti
Pœnitet: & magno cōtristat corda dolore.
Est via iusticiæ melior-qua vincitur omnis
Omnis ad extremū veniens iniurius ardor.
Quid dicam q̃ nunq̃ aliquid dementia nescit
Ni modo passa prius, si quis male iura ministrat

GEORGICORVM HESIODI.

Peierat & tandem dementi panditur error.
Eripe iusticiam. corruptus munere iudex
Ius violat. dolet hæc & nulli visa per urbem
Tristis it & lachrymans poenam mortalib⁹ orat
Qui violant iura / & recti sacra foedera rumpūt.
Verum vbi iusticiæ sancti seruantur honores,
Iudicioq^{ue} pares & ciuis & aduena pendent,
Vrbs viget. augetur soboles. pax læta vagatur,
Pax iuuenum nutrix / nunq^{ue} his fatalia bella
Preparat altitonans / nullis in rebus egestas
Imminet. in quemq^{ue} nulla est offensio. dulci
Quos iuuat interdum genio alleuiare labores.
Terra quibus large fundit sua semina. & alte
Montibus innatę mittunt sua munera quercus
Glandiferę in summo / media tñ arbore mustant
Vndiq^{ue} apū ingentes acies. vestemq^{ue} ministrant
Lanigerę pecudes. per se magis omnia florent.
Non his externas merces vehit ardua puppis
Omnia dat tellus. quid enim q^{ue} iuncta marito
Et patribus similes emittit foemina partus?
Non datur hoc quibus illa placet violentia iuris
Hos ad supplicium vocat alti cura tonantis.

LIBER PRIMVS,

Sepe subit pœnas plebs tota miserrima tantum
Vnius ob noxam-pestis furit atra per urbem,
Et male suada fames/paulatim deficit omne
Vulgus/& euacuos ostendunt tecta penates.
Foemina nulla parit.sic sæuit Iuppiter erga
Quos male facta iuuât: quî si modo forte cruēi
Militiæ exercent studiū/mora nulla - sinistro
Marte cadunt.vel si potius iuuat ire per altum,
Illorum in medio submergitur obruta puppis.

Vos igitur qui iura datis conuertite mentes
Ad tales hominum pœnas/diūina potestas
Mortales circumuolâtans-videt improba quorū
Iudicia emergunt multorum in damna: deumq;
Ignorant monitis/genushî mortale pererrât
Innumeri/tenebris circumfusiq; tuentur
Iusticiæ sacra iura/domât gen? omne malorum
Illa quidem virgo est supero Ioue nata parente
Nominē clara suo/coetuq; verenda deorum.
Quam si quis violet,lachrymās sua fata-parēt?
It Iouis ante pedes-& lamentabile fundens/
Humanos queritq; mores/ac debita pascit
Supplicia in populos.tu iudex causa malorum

GEORGICORVM HESIODI

Qui violas sacra iura deę/iā dirige mentem,
Ius cole-in alterius te nulla pecunīa vertat,
Damna: nocet sibi qui cuiq̃ nocet/& male sudet
Ille sibi in quenq̃ si quis male iura ministrat.
Cūcta videt pater om̃ipotēs/& qđ mihi tecū est
O iudex/modo si lubeat-speculatur ab alto,
Nil latet hunc/aut hoc quales tribuant honores:
Iusticię in populo.quam non ego pectore toto
Nec mea progenies coleret-postq̃ orbe sub isto
Spreta iacet bonitas/& ius iniuriā vincit:
Inuito Ioue ni fierent.hęc accipe frater:
Hęc animo meditare: iniustum pone furorem,
Ius quoq̃ frater ama-sine quo genus om̃e ferax.
Credimus alterno eertatim corpore pasci.
At nos instituit vitę melioris origo,
Iura dedit pater omnipotens / ea pectore toto
Si quis habet/decus æternum-pia premiā reddet:
Iuppiter affligit si quis pro teste vocatus
Peierat-ac merito pensatur culpa nocentis
Supplicio.offendens ius ille offenditur vna,
Ex quo obscura quidē/nulli qđ cognita surget
Posteritas.iusto de sanguine nata propago

LIBER PRIMVS,

Clara caput tollet/patrio seruata decore.

Hæc q̄q̄ quę referā stultissime concipe frater.

Qm̄ facile innūeras vitiorū amplectimur artes

Haud ꝑcul illa habitāt, breuis est via q̄ sit eundū

Est via virtutis contraria/sudor anhelus

Hanc sequitur/quę se scopulosis ardua cliuis

In longum prorumpit iter-riget aspera primo

Ingressu-leuis est postq̄ alta cacumina tanges.

Optimus hic sese qui nouit cuncta magistro,

Prospiciens rerum fines meliora sequuntur

Dignum laude virum parentem recta monenti

Credimus, ille tamen sibi qui non cōsultat / aut q̄

Alterius præcepta fugit/vir inutilis extat.

Ergo age frat ades generoso e sanguine Perse:

Non fuge fraternos monitus.operare laborem

Inuideat tibi dira fames/spicaq̄ recenti

Alma Ceres ornata caput sua dona ministret:

Sit tibi plena domus, segnem crudelis egestas

Opprimit /hunc homies odio superiq̄ sequuntē

Tormenti similem fūco-cui spicula surgunt

Horrida distensumq̄ fanis consumit edendo

Semen apum:piger ipse sedet-vitatq̄ laborem.

GEORGICORVM HESIODI.

Tu modo curā operi: quantū potes: adſſce frat
Horrea ſic rumpunt meſſes-ſic copia rerum:
Sic pecus augetur/ſic tu mortalibus aut diſſ
Gratus eris. ſegnes animos & inertia corda:
Oderunt operi laus eſt imponere curam
Turpe ſed huic prohibere manus. incūbe labori
Forſitan ad ſtudio torpentia pectora vertes
Dum partas oſtendis opes. virtutis adeptus
Nomen/& æternum laudis decus. vtere quæſo
Arte/para victum-violare aliena nephandū eſt.
Fac ſuperis equandus eas. incūbe labori,
Nec pudeat: pudor hic multos inhoneſt⁹ egētes
Secum habet. auget opes fiducia-^{q̃} melior res
A ſuperis-non vi. proh rerum infana cupido,
Proh animis infuſa lues. iam nulla pudoris
Cura/iacet paſſim longe poſt terga relictus,
Tu coleris-duce te paulatim corruiſit ille
Diſſinuſus homo/cui mens intenta rapinis
Inuigilat. neq̃ enim ſemper foelicia durant.
Nec minus omnipotens poenis affligit eiſdem
Qui ſeruum offendit-vel qui ſanctiſſima fragile
Foedera amiciciae/ſeu qui cum coniuge fratris

LIBER PRIMVS.

Non p̄uet infandos coitus fraternus adulter,
Vel q̄ in pupillos audet vim ferre nefandam
Vel qui in longeuum confecta ætate parentem
Horribili voce insurgit vix abstinere illi
Verbera / non impune tamen stat poena nocētī
Post obitum. depone igitur tam falsa superbę
Mentis consilia : & melioribus vtere quæso.

Thure pio venerare deos / his tēpore in omni
Et munde & pure liba / cum clara nitescet
Sole dies aut cū nox circūfusa tenebris
Abcondet terras casto torrenda sub igne
Hostia mañetur / hymnos cane : thura ministra
Vt tibi dij faueant / immensa q̄ copia rerum
Hinc tibi nascatur / multis vt egentibus ipse
Subuenias / non vt viuas germana rapina
Conuuias inter si vis discūbere / amicus
Non hostis veniat. primū vicinia. nam si
Aduersum quicq̄ acciderit de more repente
Primū illa accurret. quæ si sine vestibus esset
Nuda etiā veniet quod nō tibi sanguine iunctus
Non ager iste sibi vestes & omnia ponet.
Improba damnosa est vicinia / sed proba si sit

GEORGICORVM HESIODI

Vtilis: hęc igitur cupiēda est pectore toto
Tanq̃ laudis opus. neq̃ enim lamenta refundes
Amisisse bouem / proba si vicinia tecum est.

Acceptum metire - & eodem pondere redde
Vicino / tibi vt hic iterum succurrat egenti.

Res male parta mala ē dānosaq̃ semp: ab illa
Ergo caue / ne te vincat in amore sodalis
Illum adeas qui te - fac mutua munera reddas.
Sponte datum cupias / scelus est letale rapina.
Quicumq̃ (& si magnū) aliqd largitur amico
Lætatur . quicumq̃ iacit de fronte pudorem /
Et rapit alterius quicq̃ / intima turbat amicī
Visceraq̃ & mentem / cui vis illata rapinæ.

Adde parum paruo / paruo superadde pusillū
Fiet & hoc magnum - infœlix pelletur egestas
Si modo rem cumules - hominē nec ledit habere
Cuncta domi - nocet esse foris . q̃ dulce bonumq̃
Præsens accipere / atq̃ absente carere molestū ē.
Tunc bene potandum cū plena effundit ab aluo
Vina cadus - tunc parcus eris cum parte lyeus
Defluit e mediā / sed cum declinat ad imum
Spumantes iterum cyathos & pocula sume.

LIBER SECVNDVS.

Quicquid polliceare hominī seruetur amico.
Si quicq̃ cum fratre tibi est testem adijce rebus
Subridēs/nocuit non credere/credere semper.

Neue tuā alliciat meretrix caue foēnia mentē
Rem totā vorat illa: nimis dum blanda videtur
Heu q̃p̃ damnosum mulieri est fidere cuiq̃

Rem patris acceptā melius fouet vnic⁹ hæres:
Augēt & hanc. at tu plures in morte relinque
Ex te ortos/nam plura pater Saturnius illis
Attribuet. sed te si cecus tangit habendi
Ardor adhuc/fragilīsq̃ placet tibi gloria rerū,
Hęc age q̃ moneā & varios operare labores.

LIBER SECVNDVS GEORGICO RVM HESIODI.

c Vm cœlo emergūt sublimi ab atlātide natę
Pleyades/ē trūcāda Ceres moriētib⁹ illis
Mitte in aratra boues. latitare ea sydera dicunt
Viginti-totidemq̃ dies/annoq̃ voluto
Apparent iterum/maturam incidere mēsem
Rursus & incipiunt dentata falce coloni
Hāc legē agricolę-atq̃ habitantes littora seruāt
Aut qui pingue solum-vallosaq̃ tecta tenerent.

GEORGICORVM HESIODI

Nudus ara nudusq; fere & mete corpore nudo
Si tempestiuos agrorum ducere cultus/
Augeri q; illos magnis successibus optas,
Neue aliena roges interdum pauper egenus.
Q, si ad nos supplex iterum fortasse redibis
Non iterum dabimus. iuuat exercere labores
Improbe (quos inter mortales diua potestas
Sortita est) ne tristis inops cū coniuge mœsta
Aut cum natorum misera comitante caterua
Victum a vicino rogites. dare negligit iste
Bis seu ter fortasse dabit / dehinc si petis vltra
Proficies nihil : at tu plurima verba refundes,
Orabisq; iterum frustra tamen : artibus vt te
Iam pridē admonui inuigila / atq; incūbe labori,
Dira fames procul hinc abeat. tua debita solue.
Imprimis tibi condē domū - precioq; ministram
Dehinc emē - quā possis custodē adiūgere bobus
Pone domi toto quantum tibi sufficit anno.
In rebus spes est alienis irrita : nam si
Hic dare forte neget - tu semper pauper egebis.
Tempora labūtur - operum quoq; deficit vsus.
Ad cras rem differre nocet - nunq̃ horrea nunq̃

LIBER SECVNDVS.

Implet iners: aut qui tempus producit. habēda ē
Cura operi. turgescet opus. mala mille molestā
Affliguntq; hominē cui segne & inutile corpus.

Cum bene se posuit rapidi vis ignea Phœbi,
Ac pater omnipotens fecundis imbribus æther
Defilit in terras / & languida membra resumūt
Iam pridem amissas æstiuo in tempore vires
(Nā breue sol hominū supra caput astat ab alto:
At de nocte magis currus exercet agando)
Tunc operū multo ante memor / discinde securi
Syluam incorruptā / tūc germina desinit arbos
Fundere: datq; suas volitare per aera frondes,
In tres tende pedes mortaria / contineat tres
Pistillus cubitos / pedibus quoq; confice septem
Temonem - qui si fuerit protentus in octo
Hinc tibi malleolus crebros formetur in ictus.
Palmarūq; trium rota sit: varijsq; repone
Ligna efficta modis / validamq; in montib² altis
Quere: vel effuso campi super equore prinū:
Ac stiuam cōpone: manum qua firmet arator:
Temonem cuneis dentaliq; alliget imo
Torqueat & fortes illa durante iuencos.
Bināq; præterea tectis seruentur aratra

GEORGICORVM HESIODI

Sic melius. nam si casu discinditur vnum:
Restat adhuc alius/validos agitare iuuenos.
Temonem ex vimo viridi seu confice lauro:
Stipa sit ex pinu. dura dentalia quercu.
Duc in aratra bouem nono qui viuat in anno,
Apta ætas operi matura est: franget aratrum
Bos iuuenis/minitans iuuenili prælia cornu:
Et rixam exacuens/opera imperfecta relinquet
Quere quater decies annorum ætate bubulcum
Quadrifidus panis & ofellas cæsus in octo
Sit cibus huic, recto sulcabit vomere terram
Si maturus erit. studium intermittere arandi
Iunior; aspiciensq; pares ætate colonos
Ibit ad hos, ludosq; ciet lasciuia iuuentus.
Ergo non melior iuuenis/nec semina versq;
Sparget humi quantū terræ mensura requirit.
Contemplare etiā cum grus e nubibus altis
Assiduos agitat clangores/nunciat imbrem
Venturāq; hyemē-tempusq; indicit arandi,
Angit & illius mentē cui nulla bouum spes,
Tunc redeant foeni plena ad præsepia tauri,
Tūc proprios operare boues & plaustra. sed ingra-
Nō habeo, dabit hic, facile ē petere atq; negare.

LIBER SECTNDVS.

Mētisinops alius quidenim componere currū
Tunc volet ignarus / non nouit quantus in illo
Sit labor & centum compagibus infita lingua,
Quæ debent multo ante domi prouisa reponi.

Præterea cū tempus adest rescindere campū
Fortius insistas operi / exercere ministros,
Nam vertēda duplex tibi sicca atq; hūida tellus.
Vere nouo veniant celeres ad aratra iuuenti,
Fertilis ut grauida culmus procūbat arista.

Ne te decipiat cum semina colligit ætas.
Sit noua cui studeas tellus nec arata quotannis.
Terra recens large natis alimenta parabit.

Plutonē imp̄mis venerare atq; annua sacrae
Vota refer Cereri cum stiue innixius agendo
Incipis exercere boues stimuloq; fatigas,
Sic immensa tibi surgent cerealia dona,

Semina cum terræ cōmittis pone sequat̄
Seruulus atq; auibus rastro fata læta recondat̄
Optima crede suuat rerum prudentia cunctos.
Leditur aduerso qui negligit omnia fato.

Si sit pingue solum: grauidę inclinant aristæ,
Foelicesq; operum successus a Ioue summo
Hinc capies / neq; sub tectis extendet arachne

GEORGICORVM HESIODI

Filla / sed immensę replebunt horrea messes,
Tunc gaude / & cani florentia tempora veris
Lætus agas cum te incassum crudelis egestas
Aspiciť / & parto turgent domus atq; aliena
Re tibi non opus est / tua pluribus adiumentum.

Fit sterilis tellus medio versata sub æstu.
Hincq; solo residens imas falcabis aristas
Auerfos religans culmos / tenuisq; sequetur
Spes vitę pauci te mirabuntur / ab agris
Parua sub exiguo referentem farra canistro.
Difficile interdum mutabile noscere tempus,
Mobilis & varia est alti natura tonantis.
At si tardus aras / tardus tibi solus aranti
Afferet auxilium si largis imbribus æther
Tres noctes totidemq; dies non cessat ab alto
Donec replet validi vestigia tauri.

Tēpore q̄ querna residēsq; sub arbore coccys
Exultat gaudentq; hominū mortalia corda
Vere sub aprico sit tardus forsitan eques
Qui tempestiuo diuertis vomere terram
His intende animū nec florida tempora veris
Te lateant: glacialis hyems tibi cognita surgat
In qua incūbendū est / nec te villa taberna morē

LIBER SECTNDVS.

Aut narrata loco sub aprico fabula tardet:
Dum frigent alij vir rem tamē impiger auget.
Surge igitur nec te paupertas opprimat illo
Tempore dira fames tenues facit esse lacertos,
Elatosq; pedes/ & crura tumentia multo
Sanguie segnis inops & spe suspensus inani
Inclinat mentem sceleri/ & meditatur iniquos
Vnde paret victus hominem spes nutrit egētem
Irrita cui nihil est/ & tota luce vagatur.

Dū media elapsa est æstas: pperate ministri
Condite dic casulas/ nam semper non erit æstas.

A Iano mensem dictum caue nubibus ille
Letalem bobus glaciemq; & frigora ducit.
Tracius insurgit boreas/ & turbine facto
Disturbat maria/ atq; comas siluamq; sonantē:
Alticomas quercus annosaq; robora pinus
Diruit ex alto/ & valles iaculatur ad imas.
Siluarū auditur fragor vndiq; sed fera duos
Arrigit ipsa pilos caudamq; in cruribus angit.
Quinetiam quibus est villis densissima pellis.
Perforat ille quidem setosaq; pectora transit
Nec se defendunt dura sub veste iuenci
Et misere algescunt hirsuto crine capellæ.

GEORGICORVM HESIODI

Vincit ouis boream instantem / saltoq; repellit
Tegmine lanarum - sed non obsistitur illi
A senibus - curuo facit hos incedere collo.
Nec tamen ad teneram penetrat boreale puellā
Frigus / at illa domi cui nondum nota libido
Matris apd' charæ gremiū sedet - atq; hyemales
Non sentit glacies / & tota nocte quiescit.
Atq; oleo teneros interdum perluit artus.
Tūc polipo dux est gelidis habitare sub vndis,
Nec videt vnde sibi venetur in æquore prædam,
Allevietq; famē / proprios dum deniq; in artus
Vertit atrox rabiē immensam. sic imbrib' atris
Turbatur mare - sic atra caligine cœlum.
Sol quoq; ad Aethiopas radios & lumina fundit
Rarus apud Graios. fugiunt animalia curui
More senis valles imas & dente trementis
Concava saxa petunt nemorū tenebrosaq; tecta.
Tunc q; ne noceant hyemes tibi - protegat art?
Mollis lena tuos / cui texta ex ordine recto
Pauca: sed aduerso ducantur plurima fila,
Sitq; ea crure tenus / vetat hęc p corpora setas
Surgere / & instanti phibet durescere vento.
Tegmina sint pedib' taurorū e pelle cothurni,

LIBER SECVNDVS.

Nec nocet hoc inflare pilis. vt frigora vincas
Hedorum teneras neruo bouis insue pelles
Ac dorso suspende. tegant capita alta galeri
Ne madeant aures borea spirante cauendum est
Frigoribus. tunc ros coelo diffusus ab alto
Intus alit Cererem sacros operumq; labores,
Ille quidem vi ventorum e fluuialibus vndis
Tollitur in sublime & matutinus in agros
Defilit/interdumq; expectat tempora noctis.
Interdum borea nubes agitante procellas
Vertitur in ventosam hyemē fuge prouidus illa
Acceleretur opus/pete recta obstantia ventis
Ne forte obscuro nebularū infusus amictu.
Immadeas largosq; imbres pluat humida vestis
Pascua tūc carpant quibus non pingua tauri,
Quippe arbor leuis & longa sub nocte quiescūt
Nutrimentū ingens vobis vberima mando
Agricolę faciliq; dies transire labore,
Hæc seruanda tibi donec nox equa diebus.
Atq; iterum satio committit semina terræ,
At dum sex decies sol arduus occidit vndis
Hibernum post solstitium sacrosq; relinquens
Oceani fluctus/sublimi arcturus Olympo

GEORGICORVM HESIODI

Exoritur primūq; cupit splendescere sydus,

Tunc vites incide / noui neq; nuncia veris

Antiquos iterans quæstus præcedat hyrundo.

Dum tamen immensos effundit pleyas æstus

Profiliensq; vmbrosa petit plantaria lymax

Tellure efficca tunc vinea nulla ligonem

Senciat accelerent vncata falce ministri

Maturam in segetem nec te pulcherrima tempe

Detineant segnem matutiniq; sopores:

Eya age rumpe moras pelle o cía segnia / pelle

Dū vocat alma Ceres / robustaq; collige farra,

Pone domi toto quantum tibi sufficit anno,

Mane operi assurgens operis pars tertia mane

Conficit labor haud grauis est. de mane viator

Longum linquit iter / taurosq; exercet arator.

Præterea sua dum scolimus florentia mittit

Germina: & in ramis dulces resonare cicadæ

Sole sub ardenti incipiunt trepidantibus alis,

Fit capra tunc mollis tunc sunt dulcissima vina

Fœminaq; vrenti Veneris pruriginæ corpus

Appetit insanos costus lassantur ab æstu

Membra virū / tantumq; potest vis ignea solis,

Tunc licet ardores gelida releuare sub vmbra

LIBER SECVNDVS.

Fontis ad apricos latices semperq; fluentis
Murmur aquæ/faciles quam circū leniter aure
Aspirant: Zephyris plerūq; agitantibus illas
Hic hilares lætus cyatos & pocula sume
Rublina: ter infusa magis quę temperet vnda.
Hic tibi ab vberibus caprarum caseus adstet
Quæ nullos pascant foetus/hic lactea liba/
Hic tibi siluestris ponatur caro iuuentæ
Quæ nondū enixa est.hic mollior hedulus adsit.
Et faceas saturus patula sub tegminis vmbra.
Surge tamen coelo cum fulget orionis astrum,
Tempus adest Cereri sacra terat area fruges
Ad ventos posita/atq; ingenti equata cylindro.
Nec nisi libate dicantur ad horrea messes.

Postq; aut satis ad victum tibi contulit æstas:
Continuo-cui nulla domus sit/quere ministrū,
Adde etiā ancillam quę sit sine prole/molestū est
Et graue seruitium illius quam cura remordet
Natorum.blandire cani-panemq; ministra.
Peruigil ante fores sedet ille-domūq; tuetur
Dente rapax-furiq; altis latratibus instat.

His propere exactis/foenum paleasq; reconde
Hemiones quantū satis ac nutrire iuuenkos.

GEORGICORVM HESIODI

Inde laboranti requies præbenda colono.

Tempus & exhaustis pariter iuga demere tauris

Dum tamen in media cœli statione refulget

Syrius oryoniq; loco splendet eodem,

Et rosea arcturi cernit pallantias astrum,

Tunc vuas tenero abscindens de corpore matris

Per bisquinque dies tenero sub sole iacentes

Pande dies etiã molli stent quinque sub vmbra,

Dehinc torque capiant vegetes iucunda lyei

Munera. sed sydus cum deficit orionis /

Pleyadesq; hyadesq; cadunt meminisse iuuabit

Protinus impresso subuertere vomere teram,

Stat tempestiuo cuncta exercere labore.

Si tamen infestũ iuuat ire per æquor & alta

Puppe vehi moneo ne / qñ ab atlantide natas

Oryon insequitur / totoq; excludit Olympo

Vt videas illas medio submergere ponto,

Nauigio incūbas, mare tunc tollentibus euris

Obscurũ vndosos iaculat ad æthera fluctus,

Tunc igitur faceant religatę ad littora puppes

Saxorum obnixę obijcibus / ne forte ruentes

Discutiant venti / pateat pars ima carinę

Ne pluuiam excipiens putri marcescat ab imbre

LIBER SECVNDVS

Instrumenta domi naualiaq; arma quiescant
Pensa : gubernandiq; exploret robora fumus.
Interea Cereris sacros operare labores,
Nec prorsus fugiendus ager. labatur in altum
Aequor amica rat; dū non magis vnda tumescat
Nec refluunt vasto sublati gurgite montes,
Vadat onusta tamen censu reditura superbo.

Hic meus ille qdē genitor dum pauper egeret
Errabat/maria alta secans: fluctusq; pfundos.
Ille olim Aeoliam Cumā/atq; ea littora linquēs
Appulit huc-non spe lucri cōmotus auara,
Durum opus exercere inuisa vrgebat egestas.
Ille vagus demū prope tempe Heliconia sedem
Ascream incoluit-coeli in regione molesta,
Frigore nunc nimio/nunc intolerabilis æstu.
Tempore qsq; suo iuuat exercere labores.
Nauigiū ante omnes/cuius si te vlla remordet
Cura/placetq; altos sulcare per æqra fluctus.
Dum faciles spirant venti/& furor ille quieuit
(Ne te inuisa fames alieno viuere parto
Cogat: & inuitus multorum debitor extes)
Vade/nec in cymba-sed te vehat ardua puppis.
Ingentes referant census ingentia mercis

GEORGICORVM HESIODI

Pondera, præterea quæ sint aptissima nautis
Tēpora narrādū est / quāq̃ mihi parua p vndas
Vita fuit - vixq̃ ex illa tamen Aulide cursus
Litt⁹ ad Euboēū : sub qua omnis grētia quondā
Dum pelago defæuit hyems - conuenit in vnum
Et merito infandos fatum iuratur in hostes.
Inde mihi placuit nō longe ad Calcida cursus /
Huc vbi magnanimū gē⁹ Amphidamātis achiui
Constituūt populis certamina / & inclyta quōdā
Munera defuncti ponunt in honore parentis.
Hic ego me dulcis referentem premia cantus
Aut ratos memini tripodas - quas sponte dicaui
Musarū ante aras quibus antra Heliconia curæ.
Ille vbi me primū dulcem docuere poesim.
Tantum igitur mihi res naualis cognita surgit.
Dicā aliqd tamē - & varīos pandā ætheris vsus :
Hæc etiam nobis aspirauere camenæ.
Aequora tuta legāt instructoq̃ remige puppes
Cum decies quinq̃ est series exacta dierum
Æstiuum post solstitiū / & iam deficit æstas,
Nam neq̃ tunc classes medio nec nauita ponto
Obruitur / ni forte velit Iouis alta potestas
Aut de⁹ / ipsarūq̃ parens Neptunus aquarum

LIBER SECVNDVS.

Exitus om̃is in his rerum manet exitus om̃is.
Vt lenes spirant Zephiri-tranquilla quiescunt.
Aequora/tunc celerem ventis committe carinā,
Vadat onusta tamē.reditū properare memento
Qm̃ prius ipsa nouos fundunt vineta liquores:
Autumnūq; imbres & hyems infesta procellis,
Aut notus insurgat pluuiā rorantibus alis,
Incubatq; mari-totumq; euoluat ab imo.
Exercentq; etiam studium nauale sub ipso
Vere nouo-cum se tam latas arbor ab alto
Induit in frondes-quātum vestigia cornix
Pandit humo depressa/silet tunc nabilis vnda
Ast ego nauigium graue tunc semperq; molestū
Crediderim/hoc naturæ hoies leuitate nefanda
Subtrahere: agitant diuersa pericula fluctus.
Et tamē ire placet/quanq̃ mors dura sub vndis
Dimitte sunt vita hominū/atq; insan⁹ habendi
Ardor, ad hæc animū germane iurēde parump
Concipe fraternos monitus/maria alta secādo
Fac tecum ne cuncta vehas/maiora referua
Nec nimis est oneranda ratis-sit ponderis æqui
Quicquid in hac dux est aduerso occurrere fato
Fluctibus in medijs/currus discinditur om̃is

GEORGICORVM HESIODI

Sigrauius superinstat onus, seruare memento
Mensuram in rebus/ & idonea tempora ad vsus

Cum ppe ter decies tibi vita elabitur annos,
Connubium maturū aderit: decimūq; puella
Exigat & quartum/ sed quinto nubat/ & illa
Virgo sit/ atq; habitet ppe te- cui sedulus adstes,
Sedulus inspicias artemq; vsumq; puellæ.

Hæc age/ ludibrio ne te vicinia cantet.

Coniuge nil melius casta. nil turpius illa
Quæ venerē prurit sine fine- & pstat ad omnes
Semper, & exitio superimminet illa virorum.

Nemo etiam fratris in amore equetur amic⁹,
At par si quis erit sit amand⁹ tempore in omni
Nulla ex te inceptum foed⁹ discordia soluat.

Mentiri scelus est- prestat cōpescere linguam
Infandam si vim tibi quisq; inferret amicus
Aut ore aut manib⁹/ surge & vlciscere- redde
Redde vicem duplicem / q; si illum poenitet acri
Ac poenam implorans/ iterū te exoptat amicum
Suscipe: vile qdē est hoies noua querere semp
Fœdera amicitiaē. multos si frater amabis
Non laudo- nullos etiam- medium sit in isto.

Si tibi corda tumēt- vult⁹ non indicet iram.

Turpe seq; sceleratū hoīem. maledicere cutq;

LIBER SECVNDVS.

Infandum est / qui iam vita laudatur honesta.

Nunq̃ a tenuūq̃ misera obiurgetur egestas
Diuinum donū est - diuumq̃ æterna voluntas.
Illa quidem quæ sæpe viri sublimē molesta
Impedit, ingeniumq̃ vetat super alta leuari.

Qui loquit̃ parce: linguā nec omnia soluit:
Thesaurum prę se gerit ille - ea gratia magna est
Vt linguam moderes - pēlataq̃ verba loquaris.
Si quenq̃ verbo ledes / lederis & ipse.

Grata in amicorum venias conuiuia sumptu
Communi - dato particulā / gratissima sunt hæc.

Arce Ioui vinum - seu dñs de mane capēdū est
Illota libare manu / tum vota precando
In cassum fundes nulli exaudita deorum.

Solis ad aspectū nec quenq̃ mingere fas est,
Nocte sub obscura recto neq̃ corpore nudo,
Nox quia sacra deis - media nec credimus illa
Posse licere via / ni declinetur ab illa,
Esse etiam vetitum diuis - vir & omnia noscens
Hærens parietibus sedet atq̃ exponit vrinam
Intus vbi orbatę tenuis latet angulus aulæ

Nec coitu polluta sacros genitalia pandas
Ante ignes: neq̃ cū dulci tibi coniuge præstet
Cōcubitū vt gemeres / dū mœsto a funere tristi

GEORGICORVM HESIODI

Mente redis / superum sacra seu lætus ab ara,
Credimus inuisum superis semperq; molestū
Qui natat assiduo labentia flumina cursu
Qm̄ prius ablueritq; manus pia vota q; p̄cesq;
Fuderit ante ipsas supplex orauerit vndas.

Infandū ante aras vngues incidere / cum dijs
Sacra facis, scelus est cyathos imponere vasi
In quo vina latent sacros operare lebetes:
Nil tibi cū in sacris etiā hinc lauisse nefandū est

Perfice tecta prius q̄ cornix garrula ab alto
Nunciet atrā hyemē ruit hæc inimica procellis

Fac sedeat bissex quib⁹ ætas exigit annos
Aut toridem menses natorum chara propago
Sede sub instabili / iuuat hoc omnemq; repellit
Segnitie facit esse agiles / & ad om̄ia promptos
Foedum & turpe vix est thermis muliebrib⁹ uti.

Hoc prorsus fugiendū etiā stat talib⁹ atrum
Suppliciū / ante aras superx obliurgare nefandū ē
Sacra ministeria ac diuinos spernere cultus.

Nec licet in fluuio / neq; fontē mingere i vndā
Est quoq; turpe aliud vetitū. fuge pessima famæ
Noīa. fama malum facile in sublimē leuatur,
Est graue sufferri nimīū nimiumq; molestum.

LIBER SECVNDVS.

Difficile vt taceat - nunq̃ delebitur illa
Sedula quæ varias populi penetrauit ad aures.
Est dea fama quidem / sunt ipsi numina famæ.

Sit tibi præterea series seruanda dierum
A Ioue ante omnes - sunt a Ioue tempora nata:

Vltima mensis erit nullo exercenda labore,
Hac genio vtendum est - illa omnes festa p̃ vrbes
Ducitur - illa forum claudit - neq̃ iura resoluit,

Prima notanda dies / & q̃rta - & septima / priã
Natus Apollo die radiantia lumina fudit.

Luce domũ quarta fœlix ducenda sit vxor
Omne çaptato - sunt omnia prospera rebus.
Et licet incuruam trabibus componere nauim.

At quinta fuge / nanq̃ illarum pallidus orcus
Tum dire eumenidum facies toto orbe vagant̃,
Castigant : si qua in terris periuria falsum
Affirmant - quę lis alterne agitata creauit.

Sexta dies tristem ostendit mulieribus ortũ,
Læta viris - multiq̃ etiam nascuntur in illa
Quis mala mens / fallax animus - fallatia verba
Et qui concubia exercent arcana per artem.
Hac ouium foetus licitum castrare : vel hædos,
Et licet infixa pecudes circũdare mandra.

GEORGICORVM HESIODI

Scindimus octauo fortí genitalia tauro,
Castramusq; sues. Foelix est ponere plantas
Nona viros gigni/vel amica sorte puellas.
Luce feris decima faustos quoq; credimus ort?

Vnaq; post decimam foelix incidere vites,
Et tempestiuam segeti supponere falcem
Hæc curat. bissexta etiam foelicioꝝ illa.
Stamina & ex alto tenuissima torquet arachne:
Ingentem accumulât formicę farris aceruum:
Et iuuat arguto percurrere pectine telas,
Tunc quoq; syluestres licitū castrare iuuenços.

Tertia post decimā plantaribus optiā surgit
Spargere semen humi-pallet contraria semper.

Quartaq; post decimā mulierū p̄spera natu,
Ac p̄nsoꝝ domitare boues: validosq; labori
Hemiones/canibus faciles adiungere cultus,
Et lenire manu-pecudiq; imponere mores,
Atq; aperire cados & dulcia fundere vina.

Sextaq; post decimā plantaribꝰ inuida surgit.
Opportuna viros nasci/sed iniqua puellas
Aut nasci-aut thalāos petere atq; h̄erere maritis

Septia post decimā Cereris terat ordea sacræ
Ingentemq; licet ferro discindere siluam,

LIBER SECVNDVS.

Ac varias aptare trabes/quibus ardua tecta
Moliri/aut structam possis agitare carinam.

Nonaq; post decimā foelix est cum dea surgit
Lutea : sed medium coeli cum venit in orbem
Sit grauis/ex media ad finem lætissima fulget.

Proxima lux sapientē hominē diuīa creandi
Insigni viget offitio. Ne luce dolendum est
Post illam quarta/læta est, ea læta trahantur
Gaudia. quāta dies post hāciuga curua iuuentis
Ponit : & hemiones/& colla exercet equorum,
Altaq; veliuolas deducit ad æquora puppes,
Et noua componit dulci sua vasa lyco,
Quam pauci nouere & recto nomine dicunt.

Sunt harum humano generi seruanda dierū
Tempora/q;ppe illud magnis successibus augēt
Sunt alię ancipitesq; tamē sine mente-neq; vilo
Officio excellūt-hanc alter laudat & illam,
At paucis natura illarum cognita surgit,
Nam tunc ipsa dies totū complectitur orbem
More piæ matris/seuæ modo more nouercæ,
Nunc fulget-nunc atra latet foelixq; beatus
Ille quidem fertur/q; dijs/cui cognita sunt hæc:
Omniaq; inspicieus rerum se exercet ad vsus.

Ex officia Melchiarꝝ Lottheri M,D,XVI.